

2.1. PROGRAMA AMÈRICA LLATINA

El Programa Amèrica Llatina té com a propòsit contribuir a enfortir les capacitats de Catalunya i Espanya per fer aportacions als processos de desenvolupament social i econòmic com també de consolidació democràtica a la regió. Els seus objectius són generar i estimular la investigació mitjançant la seva producció, difusió i publicació i consolidar línies d'investigació estables i xarxes d'intercanvi entre experts i institucions especialitzades. La línia general de treball adoptada per al conjunt d'activitats del programa durant el període 2005-2007 és Models d'Estat, Actors i Globalització. Dins del marc general, les activitats realitzades durant l'any 2006 tenen una incidència especial en diversos aspectes relacionats amb la reforma de l'Estat, la descentralització i la governabilitat, així com també els actors polítics i socials en general i, en especial, sobre la participació política dels moviments indígenes. En matèria de seguretat, s'analitza l'herència del colpisme i les relacions entre forces armades i institucions civils. Cuba, Brasil i Mèxic són objecte d'anàlisis específiques juntament amb les relacions entre la UE i el Mercosur.

LÍNIES DE TREBALL

- La construcció de l'Estat regulador
- La descentralització territorial de l'Estat
- Les polítiques de gestió dels recursos humans en el sector públic
- Control del territori i polítiques de seguretat
- L'Estat en un entorn global
- Democràcia, governabilitat i participació social: consolidació de l'Estat de dret, prevenció i solució de conflictes i control social de les polítiques i institucions públiques

Director del Programa

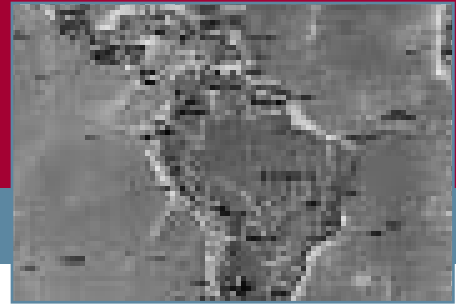
Carles Ramió, Universitat Pompeu Fabra

Coordinadora

Anna Ayuso

Amb la col·laboració de:

INVESTIGACIONS REALITZADES

• GLOBALITZACIÓ, EDUCACIÓ I POBRESA A AMÈRICA LLATINA

Xavier Bonal, Universitat Autònoma de Barcelona.

A principi del segle XXI Amèrica Llatina continua presentant unes xifres altes de pobresa. Projeccions recents de la CEPAL situen el nombre de persones pobres en 213 milions, dels quals 88 milions són indígenes o viuen en la pobresa extrema. El debat sobre educació i pobresa no és nou. No obstant això, estem davant uns escenaris de política econòmica, social i educativa que ara per ara semblen qüestionar bona part de les certeses produïdes per un discurs acadèmic i polític que continua basant-se principalment en les virtuts de l'educació com a mecanisme de superació de la pobresa, fins i tot en contra de l'evidència més recent. Aquesta investigació es desenvolupa a partir del seminari internacional realitzat l'octubre de 2005 per la Fundació CIDOB en col·laboració amb l'equip investigador del Seminari d'Anàlisi de Polítiques Socials (SAPS) de la Universitat Autònoma de Barcelona i coordinat per Xavier Bonal i amb la col·laboració d'experts internacionals d'Argentina, Brasil, Xile, Estats Units, Perú i Uruguai.

• POBLES INDÍGENES I POLÍTICA A AMÈRICA LLATINA

Salvador Martí, Universidad de Salamanca.

El treball d'investigació fa un balanç de la situació actual dels pobles indígenes a Amèrica Llatina. Amb aquest objectiu s'aborda el fenomen en una doble dimensió. D'una banda, es realitza una aproximació temàtica i transversal de caràcter analític i teòric i, de l'altra, a través de l'estudi de realitats nacionals, s'analitza la naturalesa que han adquirit els moviments indígenes contemporanis respecte a la generació de discurs i identitat, al repertori d'acció col·lectiva i a les seves xarxes organitzatives i la seva projecció com a formacions polítiques. S'estudien

també les oportunitats de participació i representació, com també els espais d'autogovern que han creat els estats nacionals respecte als pobles indígenes. I, finalment, es tracta del conflicte que s'ha generat respecte a la titularitat i explotació dels recursos presents a les zones on habiten els pobles indígenes, amb un èmfasi especial en els temes de recursos energètics, forestals i de biodiversitat. El projecte es complementa amb estudis de casos nacionals en diferents regions d'Amèrica Llatina.

• ZONA DE PAU ALS ANDES

Susana Beltran, Universitat Autònoma de Barcelona i **Anna Ayuso**, Fundació CIDOB.

El procés d'integració regional andí iniciat fa més de 30 anys es veu entorpit per greus crisis internes de caràcter polític, econòmic i social. Tot i així, Bolívia, Colòmbia, Equador, Perú i Veneçuela manifesten en el Compromís de Lima de juny de 2002 la seva voluntat d'establir una Zona Andina de Pau i el juliol de 2004 aproven els lineaments de la Política de Seguridad Externa Común Andina. Però els últims anys, a més de les clàssiques tensions interestatals, apareixen noves tensions motivades pels recursos energètics, l'amenaça del terrorisme, el tràfic il·lícit d'armes, el crim organitzat transnacional i el narcotràfic. L'objecte de la investigació és analitzar si els instruments existents per a la prevenció i solució de conflictes, tant de les institucions andines com d'altres organismes i fòrums regionals i internacionals, són suficients o adequats per fer front a les velles controvèrsies i a les noves complexitats sorgides del context internacional i que afecten els països andins. Finalment, es tracta de descobrir com es pot contribuir des d'Europa a la construcció d'aquesta Zona Andina de Pau, considerada per la Unió Europea com un dels seus principals reptes a la regió. La investigació és realitzada per un grup de cinc investigadores del Departament de Dret Internacional Públic de la Universitat Autònoma de Barcelona.

• PROFESSIONALITZACIÓ DE L'OcupACIÓ PÚBLICA A AMÈRICA LLATINA

Francisco Longo, ESADE, i **Carles Ramió**, Universitat Pompeu Fabra i director del Programa Amèrica Llatina de la Fundació CIDOB.

Amèrica Llatina porta dues dècades intentant implantar models de servei civil com una estratègia per enfortir les seves institucions i millorar el rendiment d'aquestes. Aquest propòsit encara no s'ha aconseguit i es continuen generant estratègies de professionalització de l'ocupació pública. L'objectiu d'aquesta investigació consisteix a analitzar, des d'una pluralitat de perspectives, els intents recents de professionalització de l'ocupació pública a Amèrica Llatina. Per això es combina, d'una banda, una perspectiva general sobre la situació de la regió i, de l'altra, l'anàlisi de la implantació de models nacionals o concrets de professionalització de l'ocupació pública (Mèxic, Brasil, Xile Colòmbia, Perú i països d'Amèrica Central i el Carib). Una altra dimensió consisteix a estudiar àmbits concrets de la professionalització com, per exemple, el disseny d'un model d'alta direcció a Xile, el disseny de diferents models de selecció de personal o les iniciatives de professionalització d'institucions públiques concretes (la professionalització de les agències regulatives en diversos països de la regió).

• PROCESSOS DE REFORMA ELECTORAL A AMÈRICA CENTRAL

Fátima García, Universidad de Salamanca.

En el marc d'un debat afavorit pels processos de democratització produïts a Amèrica Llatina i a Europa de l'Est durant els últims deu anys, aquesta investigació se suma a la proliferació d'estudis sobre els determinants de les institucions i els seus processos de reforma. Des d'aquesta perspectiva, l'autora aporta una argumentació alternativa a la que ofereix la literatura politològica sobre els processos llatinoamericans contemporanis de reforma electoral basada en elements temporals de mig i llarg termini. En aquest sentit, i a partir d'una anàlisi com-

parada de casos com els de El Salvador, Guatemala, Nicaragua i Panamà, l'experta afirma la necessitat d'obrir noves vies d'estudi i desenvolupar de manera teòrica i empírica els condicionants de les preferències institucionals dels actors polítics llatinoamericans des d'una perspectiva de caràcter multinivell.

• LA SUSTENTABILITAT POLÍTICA I PARTIDISTA DEL CLIENTELISME: TEORIA I ANÀLISI

Jorge Gordín, IBEI.

Malgrat el suposat efecte negatiu que té sobre la qualitat dels sistemes polítics als països en desenvolupament, el clientelisme no és un fenomen aliè al procés polític dels països desenvolupats. Entès com un tòpic susceptible a corroboració empírica, el clientelisme és analitzat en aquest estudi des de l'òptica del patronatge polític, que és la seva manifestació sistèmica més palpable i més subjecta a l'anàlisi comparativa. Amb aquest propòsit, l'autor introdueix un indicador de patronatge que està fonamentalment associat amb la distribució i variació en els nivells d'ocupació al sector públic ministerial. A mode d'il·lustració, oferirem una aplicació del marc analític resultant a Amèrica Llatina.

• ASSOCIACIÓ ESTRATÈGICA ENTRE LA UE I EL MERCOSUR

Manuel Cienfuegos, Universitat Pompeu Fabra.

En el marc del fenomen integracionista, l'estudi analitza la relació entre dos casos representatius del regionalisme actual: el Mercosur i la Unió Europea. Transcorreguts deu anys d'un acord interregional de cooperació, s'argumenta com diversos factors polítics i econòmics han impossibilitat la seva implementació. Es destaquen: la capacitat limitada dels productors llatinoamericans per penetrar en els mercats internacionals, agreujada per les polítiques proteccionistes de la UE; l'estat de les relacions institucionals en ambdues regions, fortament influen-

ciat per les dificultats de trobar un interlocutor vàlid per a tots o per a un gran nombre de països de la regió llatinoamericana; i la complexitat que suposa trobar elements d'interès comú i, per tant, definir objectius i mitjans d'acció globals realment executables.

- **IDEOLOGIA I PREFERÈNCIES ECONÒMIQUES EN ELS DIPUTATS LLATINOAMERICANS**

Iván Llamazares i **Wladimir Gramacho**,
Universidad de Salamanca.

El treball examina, des d'una perspectiva comparada, de quina manera l'autoubicació en la superdimensió esquerra-dreta condiciona les preferències dels diputats llatinoamericans respecte al paper de l'Estat en l'economia. Aquesta anàlisi pretén establir si hi ha diferències nacionals en les associacions entre l'autoubicació ideològica i les preferències econòmiques i examinar quins són els principals condicionants de les esmentades diferències nacionals. S'analitza, en particular, el grau en què els nivells de desenvolupament econòmic i l'estabilitat de les institucions democràtiques han contribuït a definir els patrons de relació entre les variables que aquí es consideren. Amb aquestes finalitats, s'analitza, mitjançant tècniques multinivell, les bases de dades de la Universidad de Salamanca sobre els diputats de setze països llatinoamericans en les legislatures de l'any 2000.

- **EL COLPISME A AMÈRICA LLATINA: HERÈNCIES I RISCOS**

Jesús de Andrés, Universidad Nacional de Educación a Distancia.

Les transformacions del context internacional sorgit després de la desaparició de la Unió Soviètica afecten de manera especial Amèrica Llatina. La relaxació dels mecanismes de control internacional que les superpotències practiquen en l'anomenada Guerra Freda, en l'ordre extern, i el control civil

creixent de les forces armades nacionals, en l'intern, han provocat canvis, tant en l'alineament estratègic dels estats, com en les relacions entre civils i militars. El recurs per part de les elits a cops d'Estat, un fenomen estès a Amèrica Llatina durant dècades, lluny de desaparèixer, modifica algunes de les seves característiques clàssiques. El text analitza els diferents moments del colpisme llatinoamericà, les interpretacions acadèmiques que se'n fan i la situació actual d'un mecanisme lligat a la utilització de la violència institucional com també el trencament de l'ordre polític. S'incideix en les característiques dels nous escenaris, intern i extern, en l'anàlisi d'alguns casos concrets, en les noves utilitzacions del colpisme i en els seus vincles amb altres tradicions com el cabdillisme i el populisme.

- **LES RELACIONS POLÍTIQUES ENTRE ESPANYA I CUBA (1976-2006)**

Francesc Bayo, Fundació CIDOB.

El treball presenta un balanç històric de les relacions polítiques entre Espanya i Cuba en les tres últimes dècades, des de l'inici de la transició democràtica espanyola. L'elecció del període respon a l'interès que desperta una etapa de la història espanyola en què es manifesta per primera vegada la possibilitat de dissenyar i posar en pràctica una política exterior més activa, amb un major marge d'autonomia i des de la perspectiva d'un país democràtic. La idea és fer una anàlisi temporal per establir uns períodes diferenciats d'una relació política que té unes característiques molt acusades per als dos països, tant pels seus antecedents històrics com per la seva evolució de la situació política en les dècades recents. A manera de conclusió s'assenyala que, malgrat determinats moments de tensió, les discrepàncies de caràcter estructural entre els dos governs, principalment sobre el model polític i econòmic, impedeixen una relació madura i amb major projecció cap al futur.

• **MÈXIC: DE LA PRECAMPANYA A L'ELECCIÓ DEL PRESIDENT CALDERÓN (2005-2006)**

Cesáreo Rodríguez Aguilera de Prat i **Josep Maria Reniu**, Universitat de Barcelona.

La primera part de l'estudi analitza les plataformes electorals dels candidats a la Presidència mexicana i el seu procés de selecció, amb sensibles diferències segons les formacions. A la segona part, es presenta una anàlisi dels antecedents, els resultats i els efectes del procés electoral; el paper de les enquestes durant la precampanya i la campanya, les qüestions relatives a la participació i els resultats electorals per centrar-se en la polèmica postelectoral i en els seus efectes polítics en termes de formació de Govern. Finalment, s'estudien les estratègies dels partits mexicans en un context bipolaritzat. L'estratègia deslegitimadora de les eleccions per part de la coalició liderada pel PRD sotmet el sistema polític mexicà a un seriós desafiament que no té resposta simètrica per part dels altres partits, fet que redunda a favor de l'estabilitat, malgrat certes incerteses sobre la consolidació democràtica.

• **AUTONOMIA MILITAR VERSUS SUPREMACIA CIVIL EN EL CONSTITUCIONALISME LLATINOAMERICÀ**

Lorenzo Cotino, Universitat de València.

És possible i necessari observar quin és el model constitucional i legal de les Forces Armades en cada país llatinoamericà objecte d'estudi i una visió general de la manera en què aquesta institució ha quedat reconeguda i conformada per totes les regles i principis continguts en l'ordenament jurídic. Precisament, els elements que resulten bàsics des de la perspectiva de l'eficàcia (models sociològics de Moskos) i aproximen el Dret a la realitat (institució jurídica) constitueixen els punts de mira per operar un examen jurídic-constitucional que d'una altra manera podria resultar superficial i formalista. Sobre

aquesta base, l'estudi analitza jurídicament una sèrie de paràmetres: categories jurídiques i construccions jurídic-constitucionals; naturalesa i posició política de la institució militar en el sistema polític i la possible participació política dels seus membres; exigències jurídiques respecte de la composició social; i condicions de la professió militar.

• **INNOVACIONS LOCALS DAVANT INSEGURETATS GLOBALES: ELS CASOS DEL BRASIL I ESPANYA**

Joan Subirats, Universitat Autònoma de Barcelona, i **Sonia Fleury**, Fundação Getulio Vargas.

Durant els últims anys se succeeixen canvis multidimensionals, que afecten l'economia, el mercat de treball, les estructures familiars i les relacions entre les persones, les estructures demogràfiques i socials, etc. Són canvis generadors d'oportunitats, però també de riscos. Riscos d'exclusió social lligats a la precarització de l'ocupació, la desprotecció i el no reconeixement de drets de ciutadania. És un repte que han d'afrontar els poders públics a diferents escales i també a escala local. Tant a Brasil com a Espanya es poden detectar evidències empíriques que il·lustren aquest tipus de processos d'innovació local, orientats a la inclusió social i a la promoció de la ciutadania activa. Aquesta investigació sorgeix de la col·laboració entre l'Institut de Govern i Polítiques Públiques (Espanya) i la Fundação Getulio Vargas, seu a Rio de Janeiro (Brasil) que ha començat amb un intercanvi d'investigadors de les dues institucions per realitzar els estudis de camp per promoure una investigació comparada, que culminaran en un seminari internacional sobre innovacions locals de desenvolupament Brasil-Catalunya el mes de març del 2007

SEMINARIS

• POBLES INDÍGENES I POLÍTICA A AMÈRICA LLATINA

El seminari analitza l'expressió política de l'indigenisme i el seu impacte en la governabilitat dels països de la regió en la segona meitat de la primera dècada del segle XXI. En primer lloc, analitza la situació del "fet indígena" al final d'un cicle; a continuació, tracta l'evolució dels moviments indígenes llatinoamericans i les seves relacions amb altres actors polítics. Un tercer panel se centra en la política des del fet ètnic i les lliçons apreses. Finalment, les aproximacions transversals tracten la lluita pels recursos naturals i els conflictes generats, i, a continuació, es fan les anàlisis de casos que exposen la complexa i heterogènia realitat social, econòmica i política dels pobles indígenes de Bolívia, Mèxic, Equador, Colòmbia, Nicaragua i, com a cas de contrast, Canadà.

Coordinador

Salvador Martí, Universidad de Salamanca, Fundació CIDOB.

Participants

Xavier Albó, CIPCA Bolívia; **Manuel Alcántara**, Universidad de Salamanca; **Marc Aparicio**, Universitat de Girona; **Willem Assies**, Universiteit

Leiden; **Juan Manuel Bautista**, Universidad de Salamanca; **Mikel Berraondo**, Instituto de Promoción de Estudios Sociales de Pamplona; **Alison Brisk**, University of California; **Miguel Ángel Cabodevilla**, CIAME; **Sergio Carmona**, consultor internacional colombià; **Pilar Domingo**, Universidad de Salamanca; **Flavia Freidenberg**, Universidad de Salamanca; **Rosa de la Fuente**, Universidad Complutense de Madrid; **Fátima García**, Universidad de Salamanca; **Marga Gómez-Reino**, Universidad de Santiago de Compostela; **Miguel González**, URACCAN i Cork University; **Galio C. Gurdian**, Central American Research Council; **Pablo Gutiérrez**, Universidad de Sevilla; **Isabel Kempf**, Grup de treball sobre poblacions Indígenes de Naciones Unidas; **Ramón Máiz**, Universidad de Santiago de Compostela; **Asier Martínez de Bringas**, Instituto de Derechos Humanos, Universidad de Deusto; **Mariana Mora**, University of Texas at Austin; **Sara Radcliffe**, Cambridge University; **Luís Rodríguez-Piñero**, Grup de treball sobre poblacions indígenes de Naciones Unidas; **Francisco Sánchez**, Universidad de Salamanca; **Narcís Serra**, president, Fundació CIDOB; **Donna Lee Van Cott**, Tulane University; **Jan de Vos**, CIESAS-Sur Este.

10 i 11 d'octubre. Fundació CIDOB

Pobles indígenes i política a Amèrica Llatina

Isabel Kempf, Salvador Martí, Narcís Serra, Rosa de la Fuente i Willem Assies

• DEMOCRÀCIA I DESCENTRALITZACIÓ A AMÈRICA LLATINA

Jornades de debat amb motiu de la presentació del llibre del mateix nom editat per l'Escola Brasileira d'Administração Pública e de Empresas (EBAPE) de la Fundação Getulio Vargas en col·laboració amb la Fundació CIDOB. La finalitat del seminari és la divulgació dels processos recents de descentralització en cadascun d'aquests països relacionant-los amb els processos de consolidació democràtica a partir de tres eixos temàtics comuns: el polític institucional, l'econòmic i el social.

Participants

Fernando Abrucio, EBAPE-FGV; **Sergio de Azevedo**, Universidade Estadual do Norte Fluminense Darcy Ribeiro (UENF); **Tania Bacelar de Araujo**, Departament de Ciències Geogràfiques de la UPFE; **Bianor Cavalcanti**, EBAPE-FGV; **Sônia Fleury**, EBAPE-FGV; **Jacint Jordana**, Universitat Pompeu Fabra i director de l'IBEL; **Fabricio August de Oliveira**, EBAPE-FGV; **José Antonio Puppim de Oliveira**, Centre d'Estudis de Conjuntura del Departament d'Economia, Universidade Federal do Espírito Santo; **Carles Ramió**, Universitat Pompeu Fabra, director del Programa Amèrica Llatina, Fundació CIDOB; **Ferran Requejo**, Universitat Pompeu Fabra; **Marco Aurelio Ruediger**, EBAPE-FGV; **Joan Subirats**, Universitat Autònoma de Barcelona; **Fernando Guillermo Tenorio**, EBAPE-FGV.

23 i 24 de desembre. Fundação Getulio Vargas, Rio de Janeiro

CONFERÈNCIES I DEBATS

• LA POLÍTICA DE LES POLÍTQUES PÚBLIQUES A AMÈRICA LLATINA

Presentació i col·loqui sobre l'Informe de Progrés Econòmic i Social (IPES) 2006 del Banc Interamericà de Desenvolupament "La política de les polítiques públiques". L'informe qüestiona la tradicional pràctica a Amèrica Llatina de buscar paradigmes de desenvolupament econòmic i social i advoca per posar més atenció als processos polítics en els quals es recolzen les reformes. En aquest informe es presenta un marc conceptual del procés d'elaboració de polítiques que ajuda a entendre les complexes interaccions que entren en joc quan es debaten, aproven i executen mesures polítiques.

Participants

Narcís Serra, president, Fundació CIDOB; **Ernesto Stein**, economista principal del BID, Departament d'Investigacions Econòmiques; **Koldo Echebarria**, representant del BID a Xile; **Carlos Losada**, director d'ESADE; **Jacint Jordana**, director de l'IBEL; **Joan Prats**, director, IIGOV.

7 de febrer. Fundació CIDOB

La política de les polítiques públiques a Amèrica Llatina

Narcís Serra, Carlos Losada, Ernesto Stein, Koldo Echebarria, Jacint Jordana i Joan Prats

• LA UNIÓ EUROPEA I LA INTEGRACIÓ

REGIONAL: PERSPECTIVES COMPARADES

Presentació i debat sobre les relacions entre la Unió Europea i Amèrica Llatina des de la perspectiva de la integració regional amb motiu de la presentació dels llibres “The European Union and Regional Integration: a Comparative Perspective and Lessons for the Americas”. (Joaquín Roy i Roberto Domínguez, eds. 2005), i “La Unión Europea y la Integración Regional: Perspectivas Comparadas y Lecciones para las Américas” (Joaquín Roy, Félix Peña i José María Lladós, eds). Buenos Aires: Universidad Nacional de Tres de Febrero/ Consejo Argentino de Relaciones Internacionales, 2005.

Participants

Joaquim Roy, catedràtic “Jean Monnet” i director del Centre d’Excel·lència de la Unió Europea a la University of Miami; **Manuel Cienfuegos**, Universitat Pompeu Fabra; **Ramon Torrent**, Universitat de Barcelona i coordinador d’OBREAL; **Manel Camós**, delegat de la Comissió Europea a Barcelona; **Anna Ayuso**, Fundació CIDOB.

3 de maig. Fundació CIDOB

• **LES ELECCIONS AL PERÚ, ENTRE LA PRIMERA I LA SEGONA VOLTA**

Anàlisi dels resultats després de la primera volta de les eleccions presidencials al Perú i de l'escenari obert per la pugna entre l'expresident Alan García, de l'APRA, i el candidat Ollanta Humala, amb un discurs indigenista. En primer lloc, es fa una presentació dels fets més importants de la història electoral a partir de 1930, i es subratllen dues constants: la gravitació de l'Exèrcit i l'exclusió de la ciutadania. A continuació, s'exposa el paper de les elits, les conseqüències de la descentralització i la situació dels drets humans i, finalment, s'analitza la construcció de la imatge dels candidats presidencials.

Participants

Anna Parés, degana del Col·legi de Doctors i Llicenciats en Ciència Política i Sociologia de Catalunya; **Magdalena Chocano**, historiadora i poeta peruana, UAB; **Rafael Drinot**, sociòleg i periodista peruà; **Pedro Patrón**, comunicador peruà.

16 maig. Fundació CIDOB

Les eleccions al Perú, entre la primera i la segona volta
Pedro Patrón, Anna Parés, Rafael Drinot i Magdalena Chocano

• **EL FRACÀS DE LA POLÍTICA BRASILEIRA PER A LA INTEGRACIÓ D'AMÈRICA DEL SUD**

El conferenciant fa un balanç de l'evolució del procés d'integració del Mercosur i de la crisi en què sembla trobar-se, posant l'èmfasi en les relacions entre els seus membres i, especialment, en el paper del Brasil. Després analitza les possibles conseqüències de la recent incorporació de Veneçuela i la creació de la Comunidad Sudamericana de Naciones, i conclou amb una anàlisi crítica de la política exterior brasilera des de l'arribada al poder del president Luis Ignacio Lula da Silva, en la qual qüestiona la seva capacitat de lideratge a la regió.

Participants

Eduardo Viola, professor de la Universidade de Brasília.

26 de juny. Fundació CIDOB

El fracàs de la política brasilera per a la integració d'Amèrica del Sud

PARTICIPACIONS EXTERNES

- **LASA XXVI INTERNATIONAL CONGRESS**
Presentació de la ponència “Potencialitats i límits de les relacions entre Espanya i Cuba. Una perspectiva espanyola” i participació en la reunió de treball de la secció Europa i Amèrica Llatina.
15-18 març. San Juan de Puerto Rico
- **PRESENTACIÓ** de l’“Anàlisi de viabilitat del Fons de Solidaritat Biregional Unió Europea-Amèrica Llatina proposat pel Parlament Europeu”. EP/ExPo/B/2005/18 de 27 març 2006 per a la Direcció General de Polítiques Externes de la Unió del Parlament Europeu.
27 de març, Brussel·les
- **XII ENCUENTRO DE LATINOAMERICANISTAS 2006 CEEIB** (Consejo Español de Estudios Iberoamericanos).
Presentació de les ponències: “L’actual política exterior espanyola i els nous desafiaments a Amèrica Llatina” i “Estudi comparatiu dels principals fons comuns de donants a Amèrica Llatina: balanç crític i bones pràctiques”.
21-31 setembre. Santander

XARXES A LES QUALS PERTANY EL PROGRAMA

- Latin American Studies Association (LASA)
<http://lasa.international.pitt.edu>
- Centro Latinoamericano de Administración para el Desarrollo (CLAD)
<http://www.clad.org.ve>
- Consejo Español de Estudios Iberoamericanos (CEEIB)
<http://www.americanismo.es/>
- Red Europea de Información y Documentación sobre América Latina (REDIAL)
<http://www.red-redial.net>
- Asociación Europea de institutos de investigación y centros de formación para el desarrollo (EADI)
<http://www.eadi.org>
- Observatorio de las Relaciones Unión Europea América Latina (OBREAL/EULARO)
<http://www.obreal.unibo.it>